

Jaarverslag van Genootschap Oud-Westland over het jaar 2024

Algemene Ledenvergadering

Op woensdag 14 februari 2024 vond de Algemene Ledenvergadering plaats. Ongeveer 80 leden waren hierbij aanwezig. Besloten werd in beroep te gaan tegen het besluit van de gemeente om de RK begraafplaats Dijkweg te Naaldwijk te ontruimen. Tevens werd vooruit gekeken naar het 90 jaar bestaan van de vereniging in 2025.

De notulen van deze Algemene Ledenvergadering zijn te lezen op de website onder Bestuur.

Erfgoedbescherming

Lezing *Jacques en Agneta van Marken, de eerste sociaal ondernemers in Nederland* van Jan van der Mast op 14 februari in 't Centrum in De Lier

De tachtig aanwezigen hebben ademloos geluisterd naar de lezing van Jan van der Mast over Jacques en Agneta van Marken, de eerste sociaal ondernemers van Nederland. Met behulp van foto's, citaten en gedichten werd het echtpaar weer tot leven gewekt.

In 1845 werd Jacques van Marken in Amsterdam geboren als zoon van een predikant. Na het gymnasium ging hij aan de polytechnische hogeschool te Delft technologie studeren. Na zijn studie besloot hij op advies van Mees, huisbankier te Rotterdam, zich te verdiepen in het gistproces. Dit resulteerde in de bouw van een gistfabriek te Delft in 1869. Veertien jaar later richtte hij naast deze fabriek de Nederlandsche Oliefabriek (NOF) op.

Hij was van mening dat arbeid en kapitaal naast elkaar konden leven. Hij liet dit in de praktijk ook zien door samen met zijn vrouw Agneta 107 sociale voorzieningen voor zijn arbeiders op te zetten. Ze waren de eersten met het invoeren van een pensioen (1878) en het recht op dividend van arbeid (1891).

Heel bijzonder voor die tijd was zijn plan om voor zijn arbeiders een eigen dorp te stichten. Dit dorp, bestaande uit 78 arbeiderswoningen, werd gebouwd in de buurt van zijn fabrieken aan de overkant van de spoorlijn. Hij gaf het de naam van zijn vrouw. In 1884 werd dit 'Agneta park' feestelijk geopend. Een jaar later nam het echtpaar zijn intrek in hun villa Rust Roest gelegen tussen de arbeiderswoningen.

Ook op andere terreinen was hij vooruitstrevend. Hij had als eerste een huistelefoon, bezat als derde Nederlander een Bentz en was de eerste die een reclamekaravaan gedurende twee jaar door Nederland liet rijden.

Na vijftien jaar huwelijk kwam Agneta erachter dat haar man een buitenechtelijke relatie had met Marie Eringaard, woonachtig te Rotterdam. In het geheim maakte ze afspraken met haar. Na het overlijden van Marie in 1889 nam Agneta de zorg over van de drie nog in leven zijnde kinderen van Marie en haar man door ze als pleegkinderen op te nemen in villa Rust Roest.

In januari 1906 overleed Jacques van Marken. Agneta stierf drie jaar later.

Volgend jaar zal deze lezing een vervolg krijgen. Dan zal een excursie georganiseerd worden naar het Agnetapark.

Lezing *een zeventiende-eeuwse workaholic Fenacolijs, stichter van Maassluis* van Adri van Vliet op 17 april in de Ontmoetingskerk te Naaldwijk

Op energieke wijze heeft Adri van Vliet aan vijftien negentig toehoorders uiteengezet hoe intensief Fenacolijs geleefd heeft. Met name in zijn Maassluisse periode was hij jaarlijks slechts drie maanden thuis. Vandaar ook dat Adri van Vliet hem een zeventiende-eeuwse workaholic noemt.

Jan Vennecool werd in 1577 geboren te Zevenhuizen als zoon van een schoolmeester. Hij ging in Delft naar de Latijnse school en studeerde daarna theologie aan de universiteit van Leiden. In deze periode verlatijnde hij zijn naam in Fenacolijs. Dit was gebruikelijk in die tijd. In 1601 werd hij beroepen tot predikant in 't Woudt. Niet alleen besteedde hij zijn tijd aan de taken die nu eenmaal bij dit ambt behoren, maar ook aan het opknappen van de pastorietaan. Dat laatste deed hij geheel op eigen kosten.

In 1608 is hij samen met zijn vrouw naar Maassluis verhuist. Tot zijn dood in 1645 heeft hij er het ambt van predikant uitgeoefend. In deze periode heeft hij zich vol overgave bezig gehouden met uiteenlopende zaken. Hij reorganiseerde de kerkorganisatie. Vergaderingen moesten genotuleerd worden. Daarnaast werd iemand aangesteld belast met het vermaken van de kinderen tijdens de dienst en met het verjagen van de honden uit de kerk. Ook kreeg hij voor elkaar dat de gemeente zijn eigen kerkraadsleden mocht benoemen.

Mede door zijn activiteiten groeide de gemeente gestaag. De noodzaak ontstond om naar een nieuwe kerk uit te kijken. De Amsterdamse architect Hendrick de Keyser werd hiervoor benaderd. In 1629 kon de eerste steen gelegd worden en tien jaar later werd de Grote Kerk door Fenacolijs ingewijd. Mede door hem kon dit alles tot stand gebracht worden.

Ook op sociaal vlak was hij actief. Hij zorgde ervoor dat er een verzekering werd ingevoerd voor nabestaanden van vissers die niet meer van zee terugkeerden. Daarnaast heeft hij tijd gevonden om boeken te schrijven onder meer over de Romeinse oudheid. Ook heeft hij boeken vertaald. Vermeldingswaardig hierbij is zijn vertaling van 'de civitate dei' van Augustinus.

In Maassluis zal Fenacolijs altijd gezien en herinnerd worden als de stichter van deze stad. Door zijn inspanningen besloten de Staten van Holland onder leiding van van Oldenbarnevelt in 1614 dat Maassluis zich van Maasland mocht afscheiden.

Excursie naar Vlaardingen op 11 mei 2024

Op deze zonnige zaterdagochtend kwamen 44 deelnemers bijeen op het terras van 't Hart van Vlaardingen. Aldaar werden ze getraakteerd op een kop koffie/thee en een heerlijke appelpunt. Rond 11.00 uur werden ze door drie gidsen uitgenodigd voor de rondleiding.

De meeste tijd van deze excursie werd doorgebracht op de plek waar Vlaardingen ontstaan is, te weten op de huidige Markt met de Grote Kerk. Aldaar is door een meanderende rivier een terp opgeworpen die zeer geschikt bleek te zijn voor een vesting. Uitvoerig vertelde de gids over de wederwaardigheden van Dirk III en de zaken rondom de slag bij Vlaardingen in 1018.

Diverse interessante gevels/gebouwen zijn nog op deze locatie te bewonderen, zoals de Waag, de herberg 'De Eenhoorn', het smalste huisje van Vlaardingen, waar schrijver/dichter Lévi Weemoedt gewoond heeft en het oude stadhuis. Op de gevel van dit stadhuis is een beeltenis van Vrouwe Justitia te bewonderen, die – opvallend genoeg – niet geblinddoekt is. Pal tegenover dit gebouw en in de schaduw van de Grote Kerk is een standbeeld geplaatst van een van de eerste verzetsgroepen in Nederland tijdens Wereldoorlog II genaamd 'de Geuzen'.

Via de visbank, waar geen haring verhandeld mocht worden, werden de deelnemers naar het enige hofje van Vlaardingen gebracht. Vroeger hebben hier arbeiders gewoond die in de steenfabriek gewerkt hebben. De Oude Lijnbaan, waar tussen 1611 en 1964 touw geslagen werd, bracht de groep weer terug op de Markt. Zo kwam er een einde aan deze rondleiding die zeker de moeite waard was en soms zelfs verrassend.

Excursie naar Huis Landfort op 1 juni 2024

Stipt volgens plan vertrok een volle bus met daarin leden van Groei & Bloei Westland en het Genootschap Oud – Westland om 08.00 uur 's morgens naar het Oosten des lands. De bestemming was de buitenplaats Huis Landfort gelegen in het Gelderse Megchelen. Na een rustig verlopen reis werd het gezelschap in het geheel herbouwde koetshuis verwelkomd door René Dessing, directeur stichting Erfgoed Landfort. Gesterkt door een kop koffie/thee met gebak maakte de groep zich op voor een rondleiding door het volledig gerestaureerde landhuis. De gids gaf aan dat slechts één element nog authentiek was, te weten de vloer van de keuken. De groep kreeg een inkijkje in diverse kamers, die met prachtig meubilair en passende kunstvoorwerpen ingericht waren. Helaas waren niet alle kamers te bezichtigen. Het landhuis wordt namelijk bewoond door de heer Dessing en zijn partner.

Een heerlijke lunch, bestaande uit een zelfgemaakte courgetsoep en rijk gevulde broodjes, zorgde voor nieuwe energie voor het buiten gebeuren. Met grote interesse werd de door Zocher jr. ontworpen tuin en de in ere herstelde moestuin gewandeld. Inmiddels scheen de zon volop en werd genoten van het buitenzijn. Een drankje zorgde voor een goede afsluiting van deze dag. Vermoeid maar voldaan kwam het gezelschap tegen 19.00 uur terug in Naaldwijk.

Geconcludeerd kan worden dat het een zeer succesvolle excursie was voor zowel liefhebbers van historie als van natuur. Zeker voor herhaling vatbaar.

Presentatie van het Historisch Jaarboek 2024 op 7 september in de Domkerk te De Lier

Rond 16.00 uur hadden 150 personen zich verzameld in de Domkerk om de presentatie van het nieuwe Historisch Jaarboek bij te wonen. Voorzitter Jan Maat opende deze bijeenkomst door allen welkom te heten. Hij betitelde deze gebeurtenis als het hoogtepunt van het jaar en stelde dat dit mogelijk was door de tomeloze inzet van de leden van de publicatiecommissie.

Hierna kreeg Leo van den Ende, voorzitter van de publicatiecommissie, het woord. Hij kwam meteen met het vervelende bericht dat Gerda Gunneweg, al 11 jaar lid van deze commissie, er mee zou stoppen. In zijn dankwoord noemde hij dit een gevoelig verlies. Immers Gerda is precies, heeft een sterk gevoel voor taal en is zeer collegiaal. Onder luid applaus kreeg ze een bloemetje overhandigd. Nadat grofweg verteld was wat de inhoud van het jaarboek is, begon Eveline van der Pool aan haar lezing. In grote lijnen schetste ze gebeurtenissen in de Tachtigjarige oorlog waarin ze het wel en wee van Arent Dircksz. Vos en de betekenis van geuzenliederen verwerkt had. Haar lezing zorgde ervoor dat met nog meer belangstelling uitgekeken werd naar de inhoud van het nieuwe jaarboek.

De eerste exemplaren werden uitgereikt aan pastoor Steenvoorden en dominee van Berkel. Ook ontvingen de aanwezige auteurs hun exemplaar. Daarna konden de aanwezige leden van het Genootschap hun jaarboek in ontvangst nemen. Met een drankje en een hapje werd deze feestelijke bijeenkomst afgesloten.

Lezing van stadhouder naar koning van Wim Bom op 8 oktober in Bij Barth te Poeldijk

Verrassend voor de 85 aanwezigen was het begin van de lezing. Wim Bom startte zijn verhaal door in te zetten met het lied "waar den blanken top der duinen..". Het was even verrassend dat spoedig diverse leden met hem mee gingen zingen. Deze band tussen spreker en publiek bleef gehandhaafd tot en met de laatste afbeelding van zijn presentatie.

Op een luchtige, soms humoristische manier vertelde Wim Bom de geschiedenis van de Oranjes. Beginnend bij Willem van Oranje en eindigend bij de huidige koning Willem Alexander. De laatste periode was doorspekt met persoonlijke herinneringen. Zijn verhaal werd verlevendigd door het tonen van talrijke afbeeldingen, foto's en prenten.

Het zou te ver gaan alle hoogte -en dieptepunten die door de spreker behandeld werden, hier de revue te laten passeren. Vandaar slechts een kleine greep.

In 1582 werd er een aanslag gepleegd op Willem van Oranje. De kogel ging van oor tot oor dwars door zijn mondholte. Mede door de grenzeloze toewijding van zijn vrouw Charlotte de Bourbon wist hij het te overleven. Helaas stierf zijn vrouw spoedig daarop aan uitputting. Twee honderd jaar later kwam stadhouder Willem V steeds meer in de problemen. In diverse gewesten begon hij macht en invloed te verliezen ten gunste van de patriotten. Door daadkrachtig optreden van zijn vrouw Wilhelmina van Pruisen en de militaire hulp van zijn zwager, de koning van Pruisen, wist hij zijn macht te herstellen. In 1937 botste Prins Bernard bij Diemen op een vrachtwagen. Later werd hem gevraagd of dat kwam door te snel rijden. De prins beantwoordde de vraag ontkennend. “Het was niet de snelheid. Mijn auto vloog te laag. “

Het Koninklijk Huis heeft ook regelmatig het Westland aangedaan. Zo opende Prins Hendrik in 1929 het Vincentiusgebouw te Poeldijk. In 1971 brachten Prinses Beatrix en Prins Claus een bezoek aan Naaldwijk en zes jaar later opende Prinses Margriet het Nederhof. In 2003 ontving Flora Holland Prinses Maxima.

Wim Bom vermeldde dat in de afgelopen 100 jaar het Westland zeker twaalf keer is bezocht. Bij een was hij zelf als jong kind aanwezig. Met een vlaggetje in zijn hand stond hij op de stoep in Poeldijk om Koningin Juliana toe te zwaaien. Veel heeft hij niet kunnen zien. Immers in een flits reed de auto voorbij. Zijn moeder was achteraf kwaad. Hoe kon de koningin deze kinderen zo in de kou laten staan.

Dit voorval heeft de liefde van Wim Bom voor de Oranjes niet doen afkoelen. Integendeel. Deze liefde was nog duidelijk voelbaar tijdens en ook na de lezing.

Bedrijfsbezoek bij *vanderValk+deGroot* op 16 oktober

Dit keer werd er voor het eerst een bedrijf bezocht dat geen connectie heeft met de tuinbouw. VanderValk+deGroot is namelijk gespecialiseerd in rioleringsbeheer. Desondanks of juist daardoor waren in korte tijd meer aanmeldingen binnen gekomen dan er in principe ruimte was. Gelukkig konden alle 55 personen toch geplaatst worden.

Na een gastvrij onthaal met koffie/thee en gebak en een welkom van Martin van der Valk kreeg John Witkamp, CEO, het woord. Hij vertelde in grote lijnen hoe dit bedrijf ontstaan is, hoe het zich technisch ontwikkeld heeft en geografisch uitgebreid. Ook aan een moeilijke periode in financieel opzicht wordt niet voorbijgegaan. Het bedrijf ziet de toekomst zonnig tegemoet. De gemeenten hebben namelijk door Europese wetgeving per 1 januari 2025 de verplichting over een onderhoudsplan aangaande het riool te beschikken. VanderValk+deGroot is juist gespecialiseerd in het verzamelen van data, in het opstellen van een herstelplan en in de uitvoering.

Het bedrijfsbezoek werd afgesloten met een rondleiding door het pand. Diverse bedrijfswagens en apparaten werden getoond en mondeling toegelicht.

Uitreiking Oud – Westlandprijs op 16 november in De Kiem te ‘s Gavenzande

Op deze zaterdagmiddag werd in De Kiem te ‘s Gavenzande in aanwezigheid van ongeveer zeventig leden en genodigden voor de zesde keer de Oud – Westlandprijs uitgereikt.

Namens de jury maakte Adri van Vliet de winnaar bekend, te weten Krijn van Dijk. Hij kreeg de prijs, bestaande uit een oorkonde plus €500,00 , vanwege zijn activiteiten op het gebied van de Westlandse geschiedenis. Hij publiceerde artikelen en boeken over De Lier en het Westland, leerde anderen oud – schrift en inventariseerde diverse archieven. Daarnaast was hij medeoprichter van de werkgroep Oud De Lier en 21 jaar secretaris van het Genootschap Oud – Westland.

In zijn dankwoord benadrukte Krijn van Dijk dat hij veel te danken heeft gehad aan Michiel van Adrichem. "Hij heeft mij de geschiedenis ingetrokken."

De andere genomineerden waren Cora van Dalen en Arnold Knoppert. Cora van Dalen werd genomineerd vanwege haar activiteiten als voorzitter van de werkgroep Historie Bartholomeus Poeldijk en al haar inspanningen voor behoud van de inventaris van de woning van dokter ter Haar. Arnold Knoppert werd met name voorgedragen wegens zijn diverse activiteiten rondom de Oude Kerk te Naaldwijk. Sinds tientallen jaren organiseert hij aldaar rondleidingen en tentoonstellingen over de geschiedenis van de Oude Kerk. Hij is ook de archivaris van deze kerk. Tevens heeft hij diverse artikelen over dit gebouw geschreven.

Het officiële gedeelte werd afgesloten met een presentatie van Harry Groenewegen, bestuurslid van het Genootschap Oud – Westland, over de activiteiten van Krijn van Dijk. Met beeld en woord gaf hij een persoonlijke inkijk in het leven van de winnaar.

Onder het genot van een drankje en hapje werd nog gezellig nagepraat.

Lezing van *opbouw, uitbouw en ombouw veilingwezen in bloemen en planten* van Arnold Hordijk op 11 december in Hemelsblauw te Honselersdijk

Ruim 130 personen vonden de weg naar Hemelsblauw voor een lezing over de geschiedenis van het veilingwezen. Aanvankelijk zouden Herman de Boon, voormalig directeur van Royal FloraHolland, en Henk de Groot, voormalig directeur van de Bloemenveilingen Aalsmeer, deze lezing verzorgen. Helaas waren beiden door ziekte hiertoe niet in staat. Gelukkig was Arnold Hordijk bereid deze taak op zich te nemen. Arnold Hordijk was onder meer van 1995 tot 2010 commercieel directeur van Royal FloraHolland.

Voor de pauze loodste hij de aanwezigen in een gloedvol betoog door de bloemrijke geschiedenis van de bloemenveiling in het Westland. Zijn verhaal was doorspekt met eigen ervaringen en rijk geïllustreerd. Na de pauze werd ingegaan op de historie van de bloemenveilingen te Aalsmeer. Ook hierbij werd geregeld ter verduidelijking gebruik gemaakt van plaatjes en grafieken.

Op het einde ging Arnold Hordijk in op het samengaan van de Westlandse bloemenveiling met de bloemenveilingen van Aalsmeer. In de tweede helft van de 20^e eeuw ontstond al toenadering. Maar dit leidde nog niet tot een fusie. De verschillen op het gebied van cultuur waren te groot. In 2008 bleek de tijd toch rijp genoeg te zijn om tot een fusie over te gaan.

Rond 22.15 uur sloot Arnold Hordijk zijn verhaal af. Met een luid applaus lieten de aanwezigen hun enthousiasme voor deze lezing blijken. Zeer tevreden keerden men weer huiswaarts.

Website en webwinkel

Op de website werd van de activiteiten van het Genootschap door bestuurslid Frank de Klerk verslag gedaan. De webwinkel genereerde een omzet van €1212,25.

Ledenbestand

Op 31 december 2024 bedroeg het aantal leden 564, waaronder twee ereleden. Het ledental is lichtelijk gestegen met 1 persoon ten opzichte van dat van 2023.

Zesendertig personen meldden zich als nieuw lid aan en er waren vijfendertig opzeggingen, waarvan vijftien door overlijden, te weten

Mevr. T. Moor, 's Gravenzande

Mevr. J.J.M. Hageman, Amsterdam

Dhr. G.S. Venema, Wateringen

Dhr. A.J.M. van Kester, Poeldijk

Dhr. W. Prins, Monster
Dhr. C.H.M. Batist, Kwintsheul
Dhr. A de Graaff, Gouda
Dhr. P.H.C. Bol, Monster
Dhr. N. Fockert, 's Gravenzande
Dhr. J.L Slaman, Monster
Dhr. E. Schooneman, Wateringen
Dhr. G.J.J. Bal, Naaldwijk
Dhr. A.G.M. Hendriks, Monster
Dhr. P.A. Vijverberg, Naaldwijk
Dhr. J. Slaman, Naaldwijk

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft zes maal vergaderd: op 24 januari, 20 maart, 15 mei, 18 september, 9 oktober en 20 november.

De bestuurssamenstelling heeft geen wijziging ondergaan.

Jan Maat, voorzitter

Geert Schuurman, secretaris

Ad Moor, penningmeester

Harry Groenewegen, redactie jaarboek

Frank de Klerk, communicatie en pr, info@oudwestland.nl

Aad Vermeer, ledenadministratie

Publicatiecommissie Historisch Jaarboek

Leo van den Ende, voorzitter

Gustaaf van Gaalen

Harry Groenewegen

Gerda Gunneweg

Sociale media en website

Michel Kox, websitebouw en beheerder

Kevin de Kok, social media

Jan Peter Diepersloot, social media en beheerder webwinkel

Jan Maat, redigeren website

Boekencommissie

Martha Vollering, Harry Groenewegen en Frank de Klerk

Geert Schuurman

secretaris